

Materiał informacyjny opracowany przez Departament Współpracy Międzynarodowej w Ministerstwie Zdrowia, zawierający odpowiedzi na najczęściej pojawiające się pytania nt. świadczeń zdrowotnych przysługujących obywatelom Ukrainy.

**NAJCZĘŚCIEJ ZADAWANE PYTANIA DOT. ŚWIADCZEŃ DLA OBYWATELI UKRAINY
PRZEBYWAJĄCYCH W POLSCE**

1) Komu przysługuje prawo do świadczeń opieki zdrowotnej po 5 marca 2026 r.?

Od 5 marca 2026 r. obywatele Ukrainy (oraz ich dzieci), którzy przybyli do Polski z Ukrainy po 23 lutego 2022 r. w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa – o ile posiadają numer PESEL ze statusem UKR – mogą korzystać ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych:

1. jako beneficjenci ochrony czasowej w Polsce należący do grup podlegających szczególnej ochronie.

Do grup podlegających szczególnej ochronie należą obywatele Ukrainy, którzy posiadają **status beneficjenta ochrony czasowej**, tzn. mają numer PESEL ze statusem UKR i:

- byli ofiarą tortur lub gwałtu, lub
- są w wieku do ukończenia 18. roku życia lub
- posiadają zaświadczenie o zamieszkiwaniu w obiekcie zbiorowego zakwaterowania lub
- są w okresie ciąży, porodu lub połogu.

2. jako beneficjenci ochrony czasowej objęci ubezpieczeniem zdrowotnym w Polsce.

Obywatele Ukrainy posiadający status beneficjenta ochrony czasowej (status UKR), którzy **nie** spełniają wskazanych wyżej kryteriów, mogą korzystać ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych tylko w przypadku, gdy zostaną objęci ubezpieczeniem zdrowotnym w Polsce.

Obywatele Ukrainy są objęci ubezpieczeniem zdrowotnym, jeżeli posiadają tytuł do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego albo ubezpieczają się dobrowolnie.

Obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym objęci są obywatele Ukrainy, którzy w szczególności:

- **są pracownikami**, tzn. pozostają w stosunku pracy;
- **są zleceńbiorcami**, tzn. – osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług;
- **są przedsiębiorcami**, tzn. prowadzą pozarolniczą działalność;
- **są rolnikami lub ich domownikami**;
- **są emerytami lub rencistami**, tzn. pobierają świadczenia emerytalne lub rentowe, także z zagranicy, w tym z Ukrainy;
- posiadają **status osoby bezrobotnej**, tzn. są zarejestrowani w urzędzie pracy (niezależnie od tego, czy pobierają zasiłek);
- **są uczniami, studentami lub doktorantami** – o ile nie mogą być zgłoszeni do ubezpieczenia jako członkowie rodziny oraz o ile zgłosili w szkole lub na uczelni wniosek o objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym i nie podlegają ubezpieczeniu z innego tytułu (np. stosunku pracy). Studenci, jeśli nie są ubezpieczeni obowiązkowo albo jako członkowie rodziny, by móc podlegać ubezpieczeniu, powinni zawrzeć umowę dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego z Narodowym Funduszem Zdrowia. W ich przypadku opłata miesięczna z tytułu ubezpieczenia wynosi 55,80 zł.

Ponadto, obywatele Ukrainy – beneficjenci ochrony czasowej w Polsce, którzy nie posiadają tytułu do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, **mogą być zgłoszeni do tego ubezpieczenia, jako członkowie rodziny osób objętych tym ubezpieczeniem w Polsce.** Członkiem rodziny osoby ubezpieczonej jest:

- **dziecko** własne, dziecko małżonka, dziecko przysposobione, wnuk albo dziecko obce, dla którego ustanowiono opiekę, albo dziecko obce w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka, do ukończenia przez nie 18 lat, a jeżeli uczy się dalej w szkole lub odbywa kształcenie w uczelni lub szkole doktorskiej - do ukończenia 26 lat, natomiast jeżeli posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub inne traktowane na równi - bez ograniczenia wieku,
- **małżonek**,

- **wstępni** (rodzice, dziadkowie, pradiadkowie) pozostający z ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym, jeśli nie posiadają własnego tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego np. emerytury/renty transferowanej do Polski z Ukrainy.

Obywatele Ukrainy, którzy nie należą do żadnej z grup podlegającej szczególnej ochronie i dodatkowo, którzy nie posiadają tytułu do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, ani nie mogą zostać zgłoszeni do tego ubezpieczenia jako członkowie rodziny osoby objętej ubezpieczeniem zdrowotnym, mogą uzyskać dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej **jedynie w drodze zawarcia umowy o dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne**. W celu zawarcia takiej umowy powinni oni zgłosić się do oddziału wojewódzkiego lub delegatury Narodowego Funduszu Zdrowia właściwego ze względu na ich miejsce zamieszkania w Polsce i złożyć tam stosowny wniosek.

Co do zasady objęcie ubezpieczeniem dobrowolnym uzależnione jest od wniesienia **opłaty dodatkowej**, której wysokość zależy od czasu, w którym dana osoba nie była ubezpieczona. W uzasadnionych przypadkach, na wniosek osoby ubiegającej się objęcie jej dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym Narodowy Fundusz Zdrowia może odstąpić od pobrania opłaty lub rozłożyć ją na raty miesięczne, jednak nie więcej niż na 12 rat. Istnieje możliwość zwolnienia z opłaty dodatkowej, jeśli będzie to wynikało z sytuacji materialnej osoby ubezpieczającej się, jej warunków rodzinnych, sytuacji zdrowotnej lub innych okoliczności wskazujących na trudną sytuację życiową. Wnioski takie rozpatrywane są indywidualnie.

3. jako beneficjenci ochrony czasowej, którzy nie należą do grup szczególnie chronionych oraz nieobjęci ubezpieczeniem zdrowotnym.

2) W jakim zakresie obywatelom Ukrainy przysługuje prawo do świadczeń opieki zdrowotnej?

Obywatele Ukrainy, jako beneficjenci ochrony czasowej, którzy należą do grup podlegających szczególnej ochronie mają w Polsce prawo do świadczeń opieki zdrowotnej, w tym w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, czy leczenia szpitalnego, **na takich samych zasadach**, które mają zastosowanie do osób objętych w Polsce ubezpieczeniem zdrowotnym z **wyłączeniem** jedynie:

- leczenia uzdrowiskowego i rehabilitacji uzdrowiskowej;
- leczenia niepłodności;
- zabiegów endoprotezoplastyki i usunięcia zaćmy;
- podania produktów leczniczych wydawanych świadczeniobiorcom w ramach programów polityki zdrowotnej ministra właściwego do spraw zdrowia;

Obywatele Ukrainy będący beneficjentami ochrony czasowej, którzy nie należą do żadnej z grup podlegających szczególnej ochronie i nie są objęci ubezpieczeniem zdrowotnym w Polsce mają prawo do świadczeń opieki zdrowotnej tylko w przypadku, gdy znajdują się w stanie **nagłego zagrożenia zdrowotnego**, tzn. w stanie polegającym na nagłym lub przewidywanym w krótkim czasie pojawieniu się objawów pogarszania zdrowia, którego bezpośrednim następstwem może być poważne uszkodzenie funkcji organizmu lub uszkodzenie ciała lub utrata życia, są uprawnieni na terytorium Polski do świadczeń opieki zdrowotnej udzielanych niezwłocznie w niezbędnym zakresie. O zakresie przysługujących świadczeń decyduje lekarz udzielający świadczeń.

Nieubezpieczony obywatel Ukrainy, bez względu na to czy posiada numer PESEL ze statusem UKR, czy też nie, jest beneficjentem ochrony czasowej w Polsce, jak każda inna osoba przebywająca w Polsce i nie posiadająca prawa do świadczeń opieki zdrowotnej z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego, **ma prawo do leczenia antyretrowirusowego i innych chorób zakaźnych** na zasadach określonych w ustawie o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych ludzi, jak i **do uzyskiwania nieodpłatnie świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie opieki psychiatrycznej** udzielanej osobom z zaburzeniami psychicznymi zarówno w warunkach ambulatoryjnych, jak i szpitalnych (na zasadach uregulowanych w art. 10 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego).

3) Czy obywatelom Ukrainy przysługują bezpłatne świadczenia oświatowe np. bezpłatny transport sanitarny?

Tak, obywatelowi Ukrainy, który należy do jednej z grup podlegających szczególnej ochronie przysługują wszystkie te świadczenia, do których prawo mają osoby objęte ubezpieczeniem zdrowotnym w Polsce, z zastrzeżeniem:

- leczenia uzdrowiskowego i rehabilitacji uzdrowiskowej,

- leczenia niepłodności,
- zabiegów endoprotezoplastyki i usunięcia zaćmy oraz
- podania produktów leczniczych wydawanych świadczeniobiorcom w ramach programów polityki zdrowotnej ministra właściwego do spraw zdrowia.

Tak więc osobom tym, na podstawie zlecenia lekarza ubezpieczenia zdrowotnego lub felczera ubezpieczenia zdrowotnego, przysługuje bezpłatny przejazd środkami transportu sanitarnego, w tym lotniczego, do najbliższego podmiotu leczniczego udzielającego świadczeń we właściwym zakresie, i z powrotem, w przypadkach:

1. konieczności podjęcia natychmiastowego leczenia w podmiocie leczniczym;
2. wynikających z potrzeby zachowania ciągłości leczenia;
3. dysfunkcji narządu ruchu uniemożliwiającej korzystanie ze środków transportu publicznego.

Transport sanitarny jako świadczenie towarzyszące, polegające na przewozie pacjenta do podmiotu leczniczego w celu udzielenia świadczenia zdrowotnego, i/lub z powrotem, nie realizuje przewozów pacjentów znajdujących się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

4) Czy osoba w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego otrzyma pomoc medyczną?

Tak, stan nagłego zagrożenia zdrowotnego polega na nagłym lub przewidywanym w krótkim czasie pojawieniu się objawów pogarszania zdrowia, którego bezpośrednim następstwem może być poważne uszkodzenie funkcji organizmu lub uszkodzenie ciała lub utrata życia. **W takich sytuacjach pomoc medyczna przysługuje każdej osobie (niezależnie od posiadania ubezpieczenia zdrowotnego)** i jest udzielana niezwłocznie w niezbędnym zakresie (o zakresie przysługujących świadczeń decyduje lekarz udzielający świadczeń).

Oznacza to, że obywatelowi Ukrainy ze statusem UKR przysługują nieodpłatnie tylko te świadczenia opieki zdrowotnej, które w ocenie lekarza są udzielane w stanie nagłego zagrożenia życia i są uznane za niezbędne w celu zapobieżenia przewidywanym poważnym uszkodzeniom funkcji organizmu, ciała czy zgonu pacjenta. W konsekwencji obywatel Ukrainy zostanie obciążony kosztami świadczeń opieki zdrowotnej, udzielonych mu w szczególności w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym (SOR), jeżeli lekarz stwierdzi, że pacjent w momencie udzielania mu świadczeń nie znajduje się w stanie nagłego zagrożenia życia lub zdrowia w rozumieniu wskazanym powyżej.

5) Przypadki przerywania leczenia

- Każdy obywatel Ukrainy, który przed 5 marca 2026 r. znajdował się w trakcie leczenia szpitalnego (udzielanego na podstawie art. 37 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy) **jest uprawniony do kontynuacji tego leczenia**, aż do zakończenia hospitalizacji, jednak nie dłużej niż do 4 marca 2027 r. W takich przypadkach prawo do kontynuowania leczenia w wyżej wymienionym zakresie posiadają ci obywatele Ukrainy posiadający numer PESEL ze statusem UKR, którzy w dniu 5 marca br. byli w trakcie uzyskiwania ww. świadczeń w warunkach szpitalnych, tzn. których hospitalizacja rozpoczęła się najpóźniej w dniu 4 marca br. Mogą oni kontynuować to leczenie do zakończenia tej konkretnej hospitalizacji, jednak nie dłużej niż do dnia 4 marca 2027 r.
- W innych przypadkach konieczne jest uzyskanie prawa do świadczeń zdrowotnych poprzez objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym lub spełnienie kryteriów grup wrażliwych wymienionych w punkcie 1.
- W sytuacji, gdy pacjent jest przekonany o swoim uprawnieniu do świadczeń opieki zdrowotnej, ale placówka odmawia mu leczenia, **powinien zgłosić taką sytuację do wojewódzkiego oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia** (właściwego ze względu na siedzibę placówki opieki zdrowotnej) w celu przeprowadzenia kontroli.

6) Czy emerytom i rencistom z Ukrainy zamieszkałym w Polsce przysługuje prawo do świadczeń opieki zdrowotnej?

Tak, osoby zamieszkałe w Polsce pobierające świadczenie emerytalno-rentowe z Ukrainy powinny być zgłoszone do ubezpieczenia zdrowotnego przez bank w Polsce. Niezbędne jest w tym przypadku, aby ukraińska emerytura lub renta była transferowana do Polski na konto prowadzone przez bank w Polsce.

W celu uruchomienia transferu takiego świadczenia do Polski zainteresowany powinien:

- posiadać **rachunek bankowy otwarty w banku w Polsce** (konto w walucie EURO), oraz
- złożyć do Funduszu Emerytalnego Ukrainy stosowny wniosek o transfer świadczenia do Polski:

- bezpośrednio pod adres Głównego Zarządu Funduszu Emerytalnego Ukrainy w Obwodzie Lwowskim - Departament Rent Zagranicznych, ul. Metropolity Andrieja 10, 79016 Lwów, Ukraina lub
- za pośrednictwem najbliższej placówki Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Polsce (wniosek ten zostanie przekazany wówczas do Wydziału Realizacji Umów Międzynarodowych w Oddziale ZUS w Rzeszowie, który przekaże następnie ten wniosek do rozpatrzenia do Funduszu Emerytalnego Ukrainy).

Wskazany wyżej **wniosek o transfer** należy złożyć **na formularzu ETR-U**, który jest dostępny na stronie internetowej www.zus.pl w zakładce „Wzory formularzy – Umowy międzynarodowe – Ukraina”: https://www.zus.pl/wzory-formularzy/umowy-miedzynarodowe-i-ue/ukraina/-/asset_publisher/E9OmX36Mnwqn/content/wniosek-etr-u).

Do wniosku o transfer ukraińskiej emerytury lub renty do Polski **należy załączyć dokumenty** wymagane przez Fundusz Emerytalny Ukrainy, tj.:

- zaświadczenie z banku, które powinno zawierać imię i nazwisko właściciela rachunku, nazwę banku, pełny adres banku, kod banku BIC, numer rachunku IBAN;
- dokument potwierdzający zamieszkanie w Polsce albo wypis ze sporządzonego dokumentu (np. karta pobytu, dowód osobisty, zaświadczenie potwierdzające nadanie numeru PESEL z rozszerzeniem UKR);
- numer identyfikacyjny w Ukrainie (ewentualnie inne dokumenty potwierdzające uprawnienia do emerytury lub renty z Ukrainy, np. książeczka emerytalna, legitymacja).

Podstawę prawną transferu świadczenia do Polski stanowi art. 5 ust. 1 umowy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym, sporządzonej w Kijowie dnia 18 maja 2012 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 1373).

Bank w Polsce, który prowadzi rachunek ukraińskiego emeryta/rencisty, po zidentyfikowaniu wpływu świadczenia emerytalno-rentowego z Ukrainy, zobowiązany jest do zgłoszenia go do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego **w terminie do 15. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym emerytura wpłynęła na konto**. Będzie również odprowadzał miesięczne składki na ubezpieczenie zdrowotne z jego emerytury.

Po zgłoszeniu przez bank do ubezpieczenia zdrowotnego obywatel Ukrainy uzyskuje prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na takich samych zasadach, jakie obowiązują wszystkie pozostałe osoby objęte ubezpieczeniem zdrowotnym w Polsce, w tym w szczególności w ramach świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej (lekarz pierwszego kontaktu), ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych, leczenia szpitalnego, oraz leków środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych dostępnych w aptece na receptę także tych, wydawanych seniorom nieodpłatnie.

7) Czy obywatel Ukrainy może wykupić dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne?

Tak. Szczegółowy opis procedury dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego, formularz wniosku, listę wymaganych dokumentów i informację o kosztach można znaleźć na stronie Narodowego Funduszu Zdrowia: <https://www.nfz.gov.pl/dla-pacjenta/ubezpieczenia-w-nfz/jak-sie-ubezpieczyc-dobrowolnie/>

- **Potrzebne dokumenty:**

- dokument potwierdzający tożsamość (lub jego kserokopia, jeżeli przesyłasz wniosek pocztą, e-mailem lub przez EPUAP);
- wniosek o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym wraz z dołączonym do wniosku oświadczeniem lub
- wniosek o objęcie wolontariusza dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym (wypełnij go w dwóch egzemplarzach);
- druk ZUS ZZA (dla siebie) oraz ZUS ZCNA (jeśli zgłaszasz do ubezpieczenia członków rodziny);
- potwierdzenie wniesienia opłaty dodatkowej (jeżeli dotyczy).

Aby zgłosić członka rodziny, przygotuj dodatkowo:

- akt małżeństwa (jeśli twój małżonek ma inne nazwisko),
- legitymację szkolną/studencką lub zaświadczenie o kontynuacji nauki (jeśli twoje dziecko jest pełnoletnie).

Jeżeli jesteś studentem spoza UE/EFTA dołącz także:

- kserokopię pierwszej strony paszportu (z zakrytym wizerunkiem),

- kserokopię aktualnej wizy studenckiej lub Karty Pobytu (obustronna),
- kserokopię aktualnego zaświadczenia o statusie studenta (zaświadczenie ważne jest przez 30 dni od daty wystawienia tego dokumentu),
- kserokopię dokumentu potwierdzającego zamieszkanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Jeżeli jesteś osobą niepełnoletnią dołącz:

- pisemną zgodę (oświadczenie) rodzica lub opiekuna prawnego na zawarcie umowy dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego w NFZ oraz kserokopię pierwszej strony paszportu rodzica/opiekuna.

Umowę może zawrzeć w Twoim imieniu także pełnomocnik – przygotuj pisemne pełnomocnictwo, kogo upoważniasz do podpisania umowy. Pełnomocnictwo powinno zawierać dane Twoje i pełnomocnika (imię i nazwisko, numer PESEL, serię i numer dowodu osobistego, adres zamieszkania). Pełnomocnik powinien okazać dowód tożsamości.

- **Komplet dokumentów przekaz do właściwego ze względu na miejsce zamieszkania Oddziału Wojewódzkiego NFZ.**

Wypełnione i podpisane przez Ciebie dokumenty możesz:

- dostarczyć osobiście we właściwym oddziale wojewódzkim;
- przesłać pocztą na adres oddziału NFZ;
- przesłać poprzez platformę ePUAP dokumenty opatrzone podpisem elektronicznym.

- Po przedstawieniu wniosku i dokumentów otrzymasz **umowę do podpisu**.

- **Wysokość składki na ubezpieczenie zdrowotne wynosi 9% podstawy jej wymiaru.** Podstawa wymiaru to kwota deklarowanego miesięcznego dochodu, nie niższa jednak od kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw włącznie z wypłatami z zysku. Składka jest miesięczna i niepodzielna. Składkę w pełnej wysokości za miesiąc kalendarzowy, w którym podlegało się ubezpieczeniu, także za niepełny miesiąc, należy opłacić do 20 dnia następnego miesiąca.

Zgodnie z obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z 21 kwietnia 2026 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, w pierwszym kwartale 2026 r. wyniosło 9278,19 zł.

Składka na dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne za miesiące: kwiecień, maj, czerwiec 2026 r. wynosi miesięcznie nie mniej niż 835,04 zł ($9278,19 \text{ zł} \times 9\%$ podstawy wymiaru składki = 835,04 zł).

Od składki za listopad 2018 r. dla cudzoziemców, którzy są studentami spoza UE oraz cudzoziemców, którzy są osobami duchownymi spoza UE albo osobami spoza UE odbywającymi staż adaptacyjny albo kurs języka polskiego albo kursy przygotowawcze do podjęcia nauki w języku polskim podstawa wymiaru składki wynosi 620 zł, a wysokość składki: 55,80 zł. miesięcznie.

Podstawa wymiaru składki dla wolontariuszy wynosi 4 806,00 zł brutto (minimalne wynagrodzenie od 1 stycznia 2026 r.), a wysokość składki: 432,54 zł.

Od 1 stycznia 2018 r. składka na dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne opłacana jest na konto ZUS, po uzyskaniu indywidualnego numeru konta.

- NFZ uzależnia objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym od wniesienia **opłaty dodatkowej**, jeśli przerwa w ubezpieczeniu zdrowotnym i opłacaniu składek wynosi nieprzerwanie:
 - od 3 miesięcy do roku - opłata wynosi nie mniej niż 1 855,64 zł (20% podstawy wymiaru) i jest wnoszona w całości,
 - powyżej roku do 2 lat - opłata wynosi nie mniej niż 4 639,10 zł (50% podstawy wymiaru) i możliwe jest rozłożenie jej na 3 raty,
 - powyżej 2 do 5 lat - opłata wynosi nie mniej niż 9278,19 zł (100% podstawy wymiaru) i możliwe jest rozłożenie jej na 6 rat,
 - powyżej 5 do 10 lat - opłata wynosi nie mniej niż 13 917,29 zł (150% podstawy wymiaru) i możliwe jest rozłożenie jej na 9 rat,
 - powyżej 10 lat - opłata wynosi nie mniej niż 18 556,38 zł (200% podstawy wymiaru) i możliwe jest rozłożenie jej na 12 rat.

8) Ile wynosi opłata za przerwę w ubezpieczeniu zdrowotnym? Kiedy można być z niej zwolnionym?

Szczegółowe informacje dotyczące opłaty dodatkowej za przerwę w ubezpieczeniu zdrowotnym można znaleźć na stronie: <https://www.nfz.gov.pl/dla-pacjenta/ubezpieczenia-w-nfz/jak-sie-ubezpieczyc-dobrowolnie/>, w zakładce „Opłata dodatkowa”.

W przypadku, gdy pacjent podlegał ubezpieczeniu zdrowotnemu na mocy przepisów obowiązujących przed 5 marca 2026 r., ale po zmianie tych przepisów stracił to uprawnienie i nie był ubezpieczony przez ponad 3 miesiące, a po tym czasie podjął działania zmierzające do ponownego ubezpieczenia (np. poprzez wykupienie dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego), to powinien uiścić opłatę za tzw. przerwę w ubezpieczeniu.

Zwolnienie z tej opłaty lub jej rozłożenie na raty (maksymalnie na 12 rat) jest możliwe, jeśli zainteresowana osoba złoży wniosek o zwolnienie z opłaty za przerwę w ubezpieczeniu zdrowotnym do dyrektora wojewódzkiego oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania pacjenta. Decyzja NFZ o ewentualnym zwolnieniu z opłaty jest uznaniowa i zależy od analizy indywidualnej sytuacji wnioskodawcy (uzasadnione przypadki to zazwyczaj sytuacje losowe, np. ciężka sytuacja materialna czy życiowa, które uniemożliwiły opłacanie składek ubezpieczeniowych).

Wysokość opłaty zależy od długości przerwy w ubezpieczeniu:

- od 3 miesięcy do roku - opłata wynosi nie mniej niż 1 855,64 zł (20% podstawy wymiaru) i jest wnoszona w całości,
- powyżej roku do 2 lat - opłata wynosi nie mniej niż 4 639,10 zł (50% podstawy wymiaru) i możliwe jest rozłożenie jej na 3 raty,
- powyżej 2 do 5 lat - opłata wynosi nie mniej niż 9 278,19 zł (100% podstawy wymiaru) i możliwe jest rozłożenie jej na 6 rat,
- powyżej 5 do 10 lat - opłata wynosi nie mniej niż 13 917,29 zł (150% podstawy wymiaru) i możliwe jest rozłożenie jej na 9 rat,
- powyżej 10 lat - opłata wynosi nie mniej niż 18 556,38 zł (200% podstawy wymiaru) i możliwe jest rozłożenie jej na 12 rat.

Opłatę dodatkową należy uiścić przed podpisaniem umowy dot. dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego na konto właściwego Oddział Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia.

9) Czy można objąć ubezpieczeniem zdrowotnym członka rodziny?

Tak. Zgodnie z przepisami, osoba, która jest objęta ubezpieczeniem zdrowotnym, powinna zgłosić do ubezpieczenia zdrowotnego członka swojej rodziny (tzw. wstępnych, czyli np. rodziców, dziadków, pradziadków), pod warunkiem spełnienia kryterium wspólnego prowadzenia gospodarstwa domowego. Osoby, które posiadają własny tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego (np. pracują, są zarejestrowane jako bezrobotny lub pobierają ukraińską emeryturę lub rentę), nie mogą być zgłoszone do ubezpieczenia zdrowotnego jako członkowie rodziny.

10) W jaki sposób obywatel Ukrainy, będący beneficjentem ochrony czasowej, powinien potwierdzać swoje uprawnienia do świadczeń opieki zdrowotnej?

Obywatele Ukrainy posiadający status beneficjentów ochrony czasowej, którzy należą do grup podlegających w Polsce szczególnej ochronie, w celu potwierdzenia przysługujących im uprawnień, powinni przedstawić świadczeniodawcy dokument potwierdzający tożsamość. Co do zasady każdy szpital czy przychodnia sprawdza w systemie elektronicznej Weryfikacji Uprawnień Świadczeniobiorców eWUŚ, czy dany pacjent posiada numer PESEL ze statusem UKR.

Dodatkowo obywatel Ukrainy jest zobowiązany do przedstawienia dokumentu, który potwierdza spełnienie okoliczności, które warunkują prawo do bezpłatnych świadczeń, tj.:

- **zaświadczenie wydane przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, które potwierdza bycie ofiarą tortur lub gwałtu, lub**
- **zaświadczenie o zamieszkiwaniu w obiekcie zbiorowego zakwaterowania** wydane przez organy jednostek samorządu terytorialnego, którym wojewoda polecił zawarcie umowy z podmiotem prowadzącym OZZ lub przez wojewodę, w przypadku bezpośredniego zawarcia przez niego umowy z podmiotem prowadzącym OZZ, lub
- **zaświadczenie lekarskie potwierdzające ciążę lub połóg lub karta przebiegu ciąży.**

W przypadku dzieci w wieku do 18. roku życia, posiadających numer PESEL ze statusem UKR, wystarczające jest przedstawienie świadczeniodawcy **dokumentu potwierdzającego tożsamość dziecka**.

Obywatele Ukrainy objęci w Polsce ubezpieczeniem zdrowotnym są zobowiązani do potwierdzenia przysługujących im uprawnień na takich samych zasadach jak pozostali ubezpieczeni. Ponieważ osoby te posiadają numer PESEL, podstawowym sposobem potwierdzania prawa do świadczeń – podobnie jak w przypadku innych ubezpieczonych – jest pozytywna weryfikacja uprawnień za pośrednictwem systemu Elektronicznej Weryfikacji Uprawnień Świadczeniobiorców (eWUŚ). **Tylko w przypadku, gdy system eWUŚ nie potwierdzi prawa do świadczeń, wymagane jest przedstawienie dokumentu potwierdzającego prawo do świadczeń** i są to takie same dokumenty, które potwierdzają to prawo w przypadku ubezpieczonych obywateli polskich, np.:

- raport miesięczny Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) wydany przez pracodawcę wraz ze zgłoszeniem do ubezpieczenia zdrowotnego (ZUS ZUA lub ZUS ZZA), w przypadku osób objętych ubezpieczeniem zdrowotnym z tytułu wykonywania działalności zarobkowej,
- zaświadczenie z urzędu pracy wydane osobie posiadającej status bezrobotnego,
- legitymacja emeryta/rencisty wydana osobie pobierającej polskie świadczenie emerytalno-rentowe, dodatkowo w przypadku ZUS w nr legitymacji w miejscu trzeciego i czwartego znaku musi występować numer oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia,
- raport miesięczny Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) wydany przez bank wraz ze zgłoszeniem do ubezpieczenia zdrowotnego ZUS ZZA, w przypadku emerytów i rencistów zgłoszonych do tego ubezpieczenia z tytułu pobierania świadczeń emerytalno-rentowych z zagranicy, w tym z Ukrainy, ew. stosowne zaświadczenie wydane przez bank jako płatnika składki.

W przypadku beneficjentów ochrony czasowej wymagających udzielenia niezwłocznie niezbędnych świadczeń opieki zdrowotnej, powinni oni przedstawić **dokument potwierdzający ich tożsamość** oraz potwierdzić posiadanie numeru PESEL ze statusem UKR za pośrednictwem systemu eWUŚ. Jeżeli ze względu na stan zdrowia pacjent nie może potwierdzić prawa do świadczeń, to świadczenie powinno mu zostać udzielone, jednakże

pacjent jest zobowiązany do przedstawienia dokumentu potwierdzającego posiadanie numeru PESEL ze statusem UKR w ciągu 14 dni od dnia rozpoczęcia leczenia, a jeżeli leczenie to odbywa się w szpitalu – w terminie 7 dni od dnia zakończenia hospitalizacji.

11) Jak uzyskać zaświadczenie wydawane przez Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców potwierdzające fakt bycia ofiarą tortur lub gwałtu?

Informacje na ten temat można znaleźć na stronie internetowej Urzędu do Spraw Cudzoziemców (www.udsc.gov.pl), w zakładce „Załatw sprawę”, po wyborze kategorii „Ochrona czasowa”, a następnie „Informacja o wydawaniu zaświadczeń ofiarom tortur lub gwałtu”: <https://www.gov.pl/web/udsc/informacja-o-wydawaniu-zaswiadczen-ofiarom-tortur-lub-gwaltu>

Z informacji tej można dowiedzieć się **kto może wnioskować o wydanie zaświadczenia** (beneficjenci ochrony czasowej, posiadający numer PESEL ze statusem UKR, którzy w związku z napaścią Rosji na Ukrainę są ofiarami tortur lub gwałtu), **w jakim celu** (w celu wydania zaświadczenia potwierdzającego taką okoliczność), **jaki wniosek należy złożyć** (wniosek powinien zostać złożony na formularzu, także znajdującym się na stronie internetowej urzędu, do którego należy załączyć wszelką posiadaną na ten temat dokumentację, m.in. medyczną, sądową oraz informacje dotyczące zgłoszenia wyżej wymienionych faktów do organów ścigania).

We wskazanej informacji zostały też wyjaśnione **pojęcia „tortury” i „zgwałcenie”** (w pierwszym przypadku organ odniósł się do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 10 grudnia 1984 r. (Dz.U.1989 r. nr 63 poz. 378), w drugim przypadku do przepisu art. 197 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 383 z późn. zm.)).

Z formularza wniosku wynika m.in. **w jaki sposób można złożyć wniosek** (pocztą na adres Urzędu do Spraw Cudzoziemców, **elektronicznie** przez platformę ePUAP lub **osobiście** w Biurze Podawczym Urzędu), **jak wnioskodawca zostanie powiadomiony o sposobie rozpatrzenia wniosku**, czy **ile wynosi opłata za wydanie zaświadczenia**.

Formularz wniosku jest dostępny na stronie internetowej urzędu (<https://www.gov.pl/web/udsc/zaswiadczenia>) lub w siedzibach urzędu, wymagane przy wniosku dokumenty – zgodnie z KPA – powinny zostać złożone w oryginale lub kopiach poświadczonych przez polskiego notariusza, dokumenty sporządzone w języku obcym powinny być przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego.

Zaświadczenie potwierdzające bycie ofiarą tortur lub gwałtu zostanie wydane:

po uiszczeniu opłaty skarbowej (w wysokości 17 zł, w przypadku braku uiszczenia opłaty – nastąpi zwrot podania do wnoszącego podanie) oraz po weryfikacji załączonej do wniosku dokumentacji i ustaleniu, czy potwierdza ona tortury, których definicja znajduje się w *Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, bądź gwałt / zgwałcenie, zdefiniowane w kodeksie karnym RP.

W przypadku ustalenia, że zaświadczenie nie może zostać wydane, Szef urzędu wystawi postanowienie o odmowie wydania wnioskowanego zaświadczenia, które może być zaskarżone poprzez złożenie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy lub poprzez skierowanie skargi do sądu administracyjnego.

12) Jak uzyskać zaświadczenie dla obywateli Ukrainy zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania?

Zaświadczenia są wydawane przez właściwego wojewodę lub organ jednostki samorządu terytorialnego, której wojewoda polecił zawarcie umowy z podmiotem prowadzącym obiekt zbiorowego zakwaterowania i stanowią podstawę do objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym. Takie zaświadczenie jest ważne tylko przez 7 dni od dnia wystawienia. Trwają analizy dotyczące zasadności wydłużenia okresu ważności takiego zaświadczenia do 14 dni, ale ostateczna decyzja w sprawie ewentualnej zmiany tego terminu nie została jeszcze podjęta. Jednocześnie należy podkreślić, że, jeśli w tym czasie osoba trafi na leczenie i przebywa w szpitalu, to uznaje się, że nadal ma prawo do zamieszkiwania w obiekcie zbiorowego zakwaterowania i tym samym przysługuje jej prawo do świadczeń opieki zdrowotnej.

Zaświadczenia wydawane przez same obiekty zbiorowego zakwaterowania **nie są honorowane przez placówki ochrony zdrowia.**

13) Czy osoby najbardziej potrzebujące mogą liczyć na wsparcie z pomocy społecznej?

Zgodnie z art. 5 pkt 2 lit. b ustawy o pomocy społecznej uprawnienia obywateli Ukrainy jako beneficjentów ochrony czasowej zostały ukształtowane analogicznie jak uprawnienia osób przebywających w Polsce na podstawie zgody na pobyt ze względów humanitarnych oraz zgody na pobyt tolerowany. Katalog świadczeń obejmuje **zasiłki celowe, a także udzielanie schronienia oraz zapewnienie posiłku i niezbędnego ubrania.**

Poza wskazanym katalogiem świadczeń, osoby te mogą korzystać z **pomocy żywnościowej** w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 (FEPŻ) na takich samych zasadach jak obywatele polscy, pod warunkiem spełniania **kryterium dochodowego**. Pomoc przyznają gminy w ramach realizacji zadań zleconych. Właściwa miejscowo jest gmina miejsca pobytu osoby ubiegającej się o świadczenie – właściwość miejscowa gminy jest taka sama jak przed wejściem w życie ustawy o wygaszeniu rozwiązań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Wniosek o przyznanie pomocy obywatel Ukrainy powinien złożyć we właściwej miejscowo gminie miejsca pobytu tj. ośrodka pomocy społecznej (lub centrum usług społecznych – w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych). Przyznanie świadczeń uzależnione jest od dochodu oraz spełnienia przesłanek wskazanych w ustawie o pomocy społecznej.

Aktualnie **kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 1010 zł, a dla osoby w rodzinie 823 zł.** Zgodnie z zasadami pomocy społecznej sytuacja każdej osoby lub rodziny wymagającej wsparcia rozpatrywana jest indywidualnie, a pomoc powinna być dostosowywana do zdiagnozowanych potrzeb wynikających z trudnej sytuacji, w jakiej dana osoba lub rodzina się znajduje. W każdym przypadku, o tym czy dana osoba (rodzina) kwalifikuje się do otrzymania świadczeń z pomocy społecznej (oraz ich zakresu i formy) **decyduje dyrektor (kierownik) ośrodka pomocy społecznej na podstawie informacji zebranych podczas rodzinnego wywiadu środowiskowego przeprowadzanego przez**

pracownika socjalnego. Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej, którą wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego.

14) Jak wygląda wsparcie dla osób w kryzysie bezdomności?

Zasady, formy i sposoby wsparcia osób w kryzysie bezdomności regulują przepisy ustawy o pomocy społecznej. W celu otrzymania profesjonalnego wsparcia oraz wytycznych w tym zakresie, osoba w kryzysie bezdomności **powinna udać się do najbliższego ośrodka pomocy społecznej (OPS) lub centrum usług społecznych (CUS) w gminie, w której przebywa.**

Osoby będące w kryzysie bezdomności mogą korzystać z form instytucjonalnych **tymczasowego schronienia**, do których należą schroniska dla osób bezdomnych, schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegownie i ogrzewalnie.

Udzielenie schronienia w schronisku dla osób bezdomnych, w tym w schronisku z usługami opiekuńczymi, wymaga formalnej decyzji administracyjnej po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego. Noclegownie i ogrzewalnie pełnią rolę interwencyjną i osoby mogą po prostu się do nich zgłosić nie posiadając decyzji administracyjnej.

W systemie wsparcia osób w kryzysie bezdomności, zwłaszcza pozostających w bezdomności ulicznej, niezwykle istotną rolę odgrywają punkty pomocy doraźnej. Wśród nich wyróżniamy m.in.: **jadłodajnie, łaźnie, pralnie, punkty wydawania żywności, punkty wydawania odzieży, świetlice dla osób bezdomnych, punkty konsultacyjno-informacyjne, punkty pomocy medycznej.**

15) Na jakie wsparcie mogą liczyć osoby niepełnosprawne?

Osoby z niepełnosprawnościami, które przebywają na terenie Polski legalnie **mogą wystąpić do organu do tego uprawnionego o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności/stopnia niepełnosprawności.** Polska nie jest stroną umowy międzynarodowej, która dawałaby podstawy do uznawania (przedkładania) orzeczeń wydawanych w Państwach trzecich. Cudzoziemcy posiadający polskie orzeczenie mogą korzystać ze wsparcia na mocy ustawy o

rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych na zasadach takich jak obywatele polscy.

1. **Specjalne uprawnienia pracownicze**

Jeśli obywatel Ukrainy jest **zatrudniony w Polsce na umowę o pracę** i przedstawi pracodawcy polskie orzeczenie (stopień znaczny lub umiarkowany), przysługują mu **dokładnie te same przywileje co Polakom**:

- Skrócony czas pracy: 7h dziennie / 35h tygodniowo (przy zachowaniu pełnej pensji);
- Dodatkowy urlop: 10 dni roboczych rocznie;
- Przerwy w pracy: dodatkowe 15 minut na odpoczynek/gimnastykę;
- Ochrona przed nadgodzinami: brak możliwości pracy w nocy i w godzinach nadliczbowych bez zgody lekarza.

2. **Dofinansowania ze środków PFRON (Fundusz Solidarnościowy)**

Obywatele Ukrainy ze statusem PESEL UKR i polskim orzeczeniem mogą korzystać z programów realizowanych przez PCPR/MOPS np.:

- Likwidacja barier: dofinansowanie do usunięcia barier architektonicznych w mieszkaniu (np. budowa podjazdu, adaptacja łazienki), barier technicznych oraz w komunikowaniu się;
- Sprzęt rehabilitacyjny i ortopedyczny: możliwość uzyskania dopłaty do wózków inwalidzkich, aparatów słuchowych, protez (jako uzupełnienie refundacji z NFZ);
- Turnusy rehabilitacyjne: dofinansowanie do 14-dniowych wyjazdów usprawniających (również dla opiekuna, jeśli jest wskazany w orzeczeniu);
- Program „Aktywny Samorząd”: dofinansowania do zakupu sprzętu elektronicznego, oprzyrządowania samochodu czy edukacji na poziomie wyższym.

3. **Rehabilitacja społeczna (WTZ i ZAZ)**

Obywatele Ukrainy mają prawo do uczestnictwa w zajęciach:

- Warsztatów Terapii Zajęciowej (WTZ): gdzie mogą rozwijać umiejętności społeczne i zawodowe w grupach terapeutycznych;
- Zakładów Aktywności Zawodowej (ZAZ): gdzie mogą podjąć pracę w chronionych warunkach, otrzymując jednocześnie intensywne wsparcie rehabilitacyjne.

4. **Wsparcie finansowe na start działalności gospodarczej**

Obywatele Ukrainy przebywający legalnie w Polsce mogą zakładać firmy na takich samych zasadach jak Polacy. Posiadając orzeczenie, mogą wnioskować do PFRON o jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej (rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej).

5. Obywatele Ukrainy posiadający polskie orzeczenie mają prawo do korzystania z programów finansowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego na takich samych zasadach jak obywatele polscy. Wsparcie to jest realizowane w formie **bezpłatnych usług**:

- Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością (AOON): obywatel Ukrainy z orzeczeniem o stopniu znacznym lub umiarkowanym może otrzymać wsparcie asystenta, który pomoże mu w wyjściu do urzędu, lekarza, na zakupy czy do instytucji kultury. Usługa ta pomaga w procesie integracji i ułatwia poruszanie się w nowym otoczeniu;
- Opieka Wytchnieniowa: jeśli opiekunem osoby niepełnosprawnej jest inny członek rodziny (również z Ukrainy), może on skorzystać z tzw. opieki wytchnieniowej. Gmina zapewnia wówczas zastępstwo w opiece, dając opiekunowi czas na odpoczynek lub załatwienie własnych spraw;
- Centra Opiekuńczo-Mieszkalne (COM): obywatele z Ukrainy ze znacznym stopniem niepełnosprawności mogą ubiegać się o pobyt (dzienny lub całodobowy) w Centrach, które oferują specjalistyczną opiekę i rehabilitację w warunkach zbliżonych do domowych.

Osoby posiadające kartę CUKR mogą ubiegać się o świadczenie wspierające na podstawie Ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym.

Świadczenie wspierające – jest instrumentem wsparcia, o które mogą ubiegać się osoby z niepełnosprawnościami powyżej 18 roku życia. Jest to rozwiązanie skierowane bezpośrednio do osób z niepełnosprawnościami, tak aby dorosła osoba z niepełnosprawnością mogła decydować jak wykorzystywane ma być otrzymywane wsparcie. Świadczenie wspierające przysługuje bez względu na dochody (brak kryterium dochodowego), a także niezależnie od innych form wsparcia otrzymywanych przez osoby z niepełnosprawnościami.

Prawo do świadczenia wspierającego **uzależnione jest od uzyskania przez osobę z niepełnosprawnością decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia**, na poziomie od 70 do 100 punktów. Kwota świadczenia wynosi od 40% renty socjalnej (w przypadku ustalenia poziomu potrzeby wsparcia między 70 a 74 punktów) aż do 220% renty socjalnej (ustalenie poziomu potrzeby wsparcia na poziomie od 95 do 100 punktów). Wraz z coroczną waloryzacją renty socjalnej, corocznej waloryzacji podlega także wysokość świadczenia wspierającego. Od 1 marca 2026 r. świadczenie wspierające wynosi od 752 zł do 4 134 zł – w zależności od poziomu potrzeby wsparcia.

16) Jakie są zasady ubiegania się o zasiłek celowy i na co może być on przyznany?

Zgodnie z art. 39 ustawy o pomocy społecznej zasiłek celowy może być **przyznany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej** (jest to świadczenie fakultatywne). Zasiłek celowy może być przyznany w szczególności **na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.**

Wniosek o przyznanie pomocy w formie zasiłku celowego obywatel Ukrainy powinien złożyć we właściwej miejscowo gminie miejsca pobytu tj. ośrodka pomocy społecznej (lub centrum usług społecznych – w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych).

Przyznanie zasiłku celowego **uzależnione jest od dochodu** oraz spełnienia przesłanek wskazanych w ustawie o pomocy społecznej. Aktualnie kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 1010 zł, a dla osoby w rodzinie 823 zł. Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej, którą wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Należy podkreślić, że Beneficjentom Ochrony Czasowej **nie przysługuje zasiłek stały**. Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r.

poz. 1214 z późn. zm.) beneficjentom ochrony czasowej przysługuje prawo do świadczeń z pomocy społecznej w postaci schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego.

17) Jak wygląda proces ubezpieczenia osób w Centrach Integracji Społecznej?

Obywatele Ukrainy, przebywający legalnie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, mogą ubiegać się o możliwość uczestnictwa w CIS na zasadach ogólnych, określonych w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2025 r. poz. 1718), np. jako bezrobotni czy inne osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Dodatkowo konieczne jest spełnienie warunków wynikających z ustawy o zatrudnieniu socjalnym, z których **podstawową przesłanką jest zagrożenie wykluczeniem społecznym**. Przesłanki wykluczenia społecznego zostały określone przez następujące okoliczności:

- brak możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych własnym staraniem,
- znajdowanie się w sytuacji uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Obywatele Ukrainy, którzy rozpoczęli uczestnictwo w CIS, na podstawie uproszczonego procesu rekrutacji, bądź wcześniej, musieli spełniać powyższe przesłanki, aby ośrodek pomocy społecznej lub powiatowy urząd pracy mógł skierować ich do CIS.

Po 5 marca 2026 r. osoby te mogą kontynuować indywidualny program zatrudnienia socjalnego w CIS do czasu jego zakończenia, nie dłużej jednak niż do 4 marca 2027 r., gdyż do tego czasu ich pobyt został zalegalizowany, poprzez objęcie ochroną czasową.

Fakt uczestnictwa w CIS jest jednoznaczny z nabyciem tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego, co wprost wynika z art. 13 ust. 6 ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym, nie jest warunkowane spełnieniem dodatkowych przesłanek. **Podmiotem zgłaszającym uczestnika CIS do ubezpieczenia zdrowotnego i jednocześnie płatnikiem składek jest ośrodek pomocy społecznej**. Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Środki na finansowanie składek przekazywane są jako dotacje celowe na zadania własne.

Uczestnikowi CIS przysługuje **świadczenie integracyjne**, przyznawane na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia, które jest świadczeniem obligatoryjnym. Starosta, na wniosek kierownika CIS refunduje z Funduszu Pracy kwotę wypłaconych świadczeń integracyjnych oraz składek na ubezpieczenia społeczne od tych świadczeń.

18) Czy obywatele Ukrainy objęci indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego powinni zostać zgłoszeni do ubezpieczenia zdrowotnego? Jeśli tak to z jakich środków finansowana jest ich składka zdrowotna?

Obywatele Ukrainy posiadający w Polsce status beneficjentów ochrony czasowej, którzy są objęci indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego, o którym mowa w art. 199 ust. 1 ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz.U. poz. 620), lub realizują kontrakt socjalny, o którym mowa w art. 198 pkt 1 lit. b tej ustawy, podlegają z tego tytułu obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu o ile nie posiadają innego tytułu do tego ubezpieczenia i nie są objęci tym ubezpieczeniem jako członkowie rodziny.

Osoby te podlegają zgłoszeniu do ubezpieczenia zdrowotnego odpowiednio po upływie 30 dni od dnia rozpoczęcia realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego lub po upływie 30 dni od dnia podpisania kontraktu socjalnego, Ubezpieczenie zdrowotne tych osób wygasa odpowiednio z dniem zakończenia lub zaprzestania realizacji programu zatrudnienia socjalnego albo z dniem zakończenia lub zaprzestania realizacji kontraktu socjalnego. Podmiotem zobowiązanym do zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego oraz opłacania składek na to ubezpieczenie jest ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych realizujący indywidualny program zatrudnienia socjalnego lub kontrakt socjalny.

19) Czy trzeba wystąpić o status CUKR? Jakie uprawnienia i obowiązki zmienia się po utracie ochrony czasowej?

Informacje o procesie wydawania kart pobytu z adnotacją „Poprzednio posiadacz ochrony czasowej” dostępne są pod adresem: <https://www.gov.pl/web/udsc/cukr-QA>. Odbiór karty

pobytu z adnotacją „Poprzednio posiadacz ochrony czasowej” będzie skutkował tym, że dotychczasowe uprawnienie do pobytu w ramach korzystania z ochrony czasowej przekształci się z mocy prawa* w zezwolenie na pobyt czasowy udzielone na okres ważności wydanej karty pobytu. *Podstawa prawna: art. 42r ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Cudzoziemiec będzie zatem podmiotem uprawnień właściwych dla cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na pobyt czasowy. Ze statusem tym nie będą się wiązać żadne szczególne uprawnienia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych ani ekwiwalentnej opieki medycznej, która byłaby finansowana ze środków budżetowych.

20) Czy będzie przedłużenie statusu UKR? Jak długo mogą legalnie przebywać w Polsce ze statusem UKR i co muszę zrobić, aby nie stracić tego statusu (PESEL UKR, wyjazdy z Polski, zmiana sytuacji życiowej)?

Na mocy aktualnych przepisów*, status UKR nadawany obywatelom Ukrainy i określonym członkom ich rodzin został przedłużony do 4 marca 2027 r. *Podstawa prawna: art. 25 ustawy z dnia 23 stycznia 2026 r. o wygaszeniu rozwiązań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 203).

Jeżeli podczas otrzymywania numeru PESEL przedstawiłeś dokument podróży (paszport), nie musisz robić – status UKR zostaje przedłużony automatycznie. Jeżeli jednak zostałeś zarejestrowany jedynie na podstawie oświadczenia o swojej tożsamości, bez okazania dokumentu podróży, koniecznie musisz potwierdzić swoją tożsamość pokazując ważny dokument podróży (paszport) w dowolnym urzędzie gminy do 31 sierpnia 2026 r. W przeciwnym razie utracisz PESEL UKR i przestaniesz być beneficjentem ochrony czasowej. W takim przypadku w dniu 1 września 2026 r. status UKR zostanie zmieniony na status NUE.

Status UKR tracą również osoby, które:

- opuściły terytorium Polski na okres powyżej 30 dni,

- otrzymały zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenie na pobyt czasowy (w tym także tzw. „CUKR”), status uchodźcy, ochrony uzupełniającej, zgodę na pobyt tolerowany, zgodę na pobyt ze względów humanitarnych,
- złożyły w Polsce wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej lub w ich imieniu taki wniosek został złożony,
- uzyskały ochronę czasową na terenie innego niż Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- nabyły obywatelstwo polskie lub obywatelstwo innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- wjechały na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego.

21) Czy można otrzymać status UKR, jeśli osoba dopiero przyjechała do Polski?

Obywatel Ukrainy, który dopiero przybył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z ucieczką przed wojną, **może otrzymać nr PESEL ze statusem UKR**, jeżeli:

1. Zgłosi się w dowolnym urzędzie gminy w Polsce **najpóźniej w ciągu 30 dni od przekroczenia granicy Polski**. Przekroczenie tego terminu uniemożliwia otrzymanie statusu UKR.
2. **Posiada ważny dokument podróży** (paszport), który okaże przy zgłoszeniu w dowolnym urzędzie gminy.

22) Co z przechodzeniem ze statusu UKR na CUKR? Oczekiwanie na decyzję trwa do roku czasu, zatem potrzeba informacji w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami, które po 4 marca 2027 r. nie będą miały podstawy przebywania w Polsce z powodu pracy, studiowania, polskiego małżonka itd.

W przypadku obywateli Ukrainy, posiadających numer PESEL ze statusem UKR, którzy złożą wniosek o kartę pobytu CUKR i wniosek ten nie zostanie rozpatrzony do dnia 4 marca 2027 r., **ich pobyt na terenie Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się za legalny do dnia:**

- odbioru karty pobytu (lub jej unieważnienia, z uwagi na nieodebranie w terminie 60 dni od dnia udostępnienia przez urząd wojewódzki informacji o możliwości jej odbioru),
- w którym decyzja o odmowie wydania karty pobytu lub umorzeniu postępowania w sprawie wydania karty pobytu stanie się ostateczna.

Podstawa prawna: art. 42x ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337 z późn. zm.).

23) Co jest potrzebne aby wyrobić kartę pobytu CUKR?

Aby złożyć wniosek o kartę pobytu CUKR, należy spełnić łącznie następujące warunki:

- być obywatelem Ukrainy lub członkiem rodziny obywatela Ukrainy (np. małżonkiem),
- przebywać w Polsce legalnie w związku z korzystaniem z ochrony czasowej,
- na dzień 4 czerwca 2025 r. posiadać nr PESEL ze statusem UKR,
- w dniu złożenia wniosku posiadać nr PESEL ze statusem UKR na podstawie zgłoszonego w dowolnej gminie ważnego aktualnego dokumentu podróży,
- posiadać nieprzerwany status UKR przynajmniej przez 365 dni.

Złożenie wniosku o wydanie karty pobytu CUKR możliwe będzie wyłącznie w formie elektronicznej i tylko wtedy, gdy dane zamieszczone w rejestrze PESEL są kompletne. Proces ten odbywać się będzie poprzez logowanie do systemu Moduł Obsługi Spraw (MOS) za pośrednictwem **login.gov.pl**, następnie wypełnienie formularza **wniosku o wydanie karty pobytu**, a na końcu **podpisanie elektroniczne wniosku**, do którego konieczne będzie posiadanie profilu zaufanego, kwalifikowanego podpisu elektronicznego lub podpisu osobistego.

Do wniosku należy dołączyć:

- aktualną **fotografię** w formacie cyfrowym, spełniającą określone wymagania, m.in. bez tła, w określonym formacie,
- **potwierdzenie dokonania płatności** (scan dokumentu lub elektroniczne potwierdzenie przelewu): opłaty w wysokości 100 zł za wydanie karty pobytu oraz opłaty skarbowej w wysokości 340 zł za udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy.

Składanie wniosku o kartę pobytu CUKR jest możliwe **od 4 maja 2026 r.**

24) Jakie dokumenty należy przygotować do złożenia wniosku o kartę pobytu lub status CUKR dla dzieci, które wjechały do Polski przed ukończeniem 12. roku życia, oraz jaki jest wymagany minimalny okres ważności paszportu zagranicznego dziecka?

Jeżeli małoletnie dziecko wjechało na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed ukończeniem 12. roku życia i korzysta na tym terytorium z ochrony czasowej (statusu UKR), to dla złożenia wniosku o wydanie karty pobytu, w rejestrze Ministra Cyfryzacji muszą znajdować się:

- **odciski linii papilarnych** (odciski palców) lub informacja o fizycznej niemożności pobrania odcisków, albo informacja o chwilowej niemożności pobrania (dwukrotnie, przy czym co najmniej jedna próba pobrania odcisków linii papilarnych musiała nastąpić nie wcześniej niż w okresie od dnia 1 lipca 2024 r.) – jeżeli dziecko ukończyło 6. rok życia (z chwilą ukończenia 6. roku życia przez dziecko pojawia się obowiązek uzupełnienia danych w postaci odcisków linii papilarnych w drodze złożenia wniosku o uzupełnienie danych). Podstawa prawna: art. 32 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 854) w zw. z art. 42g ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337 z późn. zm.);
- **odwzorowanie własnoręcznego podpisu** (za wyjątkiem przypadku, gdy dana osoba nie może złożyć podpisu – np. z powodu choroby lub niepełnosprawności) – jeżeli dziecko ukończyło 12. rok życia (z chwilą ukończenia 12. roku życia przez dziecko pojawia się obowiązek uzupełnienia danych w postaci odwzorowania własnoręcznego podpisu w drodze złożenia wniosku).

- **Ważny dokument podróży** (paszport) jest niezbędny do wprowadzenia danych do rejestru PESEL oraz do okazania w czasie odbioru karty pobytu. Nie ma zaś wymagań dotyczących tego, ile lat do przodu dokument podróży musi być ważny.

25) Jak mogą zalegalizować pobyt w Polsce osoby, które nie mogą pracować lub nie mogą znaleźć pracy? Czy osoby w wieku emerytalnym lub osoby z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się o kartę CUKR, jeśli nie pracują?

Kwestia zatrudnienia nie jest czynnikiem, który ma wpływ na decyzję o wydaniu karty pobytu CUKR. Nie ma przeciwwskazań, aby zarówno osoby w wieku emerytalnym, jak i osoby z niepełnosprawnościami mogły ubiegać się o kartę CUKR.

Niemniej jednak cudzoziemiec, który planuje pozostać w Polsce powinien mieć stabilny dochód, zapewniający środki do życia. Karta pobytu CUKR gwarantuje legalny pobyt, nie wiąże się jednak z żadnym nadzwyczajnym wsparciem, poza tym generalnie przysługującym wszystkim osobom, mieszkającym w Polsce.

26) Czy osoba w wieku emerytalnym, która nie posiada umiejętności obsługi komputera i nie ma Profilu Zaufanego, będzie mogła złożyć wniosek o kartę pobytu CUKR, jeśli składanie będzie możliwe wyłącznie elektronicznie? Czy przewidziano wyjątki dla takich osób?

Sposób składania wniosku dla wszystkich wnioskodawców jest jednakowy. W procesie tym będzie można uzyskać wsparcie pracowników urzędów wojewódzkich, organizacji pozarządowych oraz w ramach projektu „Wspólnie do Niezależności”.

27) Gdzie uzyskam pomoc w legalizacji pobytu? Kto może mi pomóc?

Pomoc w procedurze legalizacji pobytu będzie udzielana w ramach projektu „Wspólnie do Niezależności” realizowanego przez MSWiA wraz z partnerami tj. **Polskim Czerwonym Krzyżem (PCK)** oraz **Fundacją Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej (PCPM)**. Każdy beneficjent tego projektu będzie mógł skorzystać z profesjonalnego wsparcia personelu projektu.

Kontynuowane będą również szkolenia z zakresu legalizacji pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

28) Czy będzie można wyjeżdżać z Polski po złożeniu wniosku o kartę pobytu CUKR?

Złożenie przez beneficjenta ochrony czasowej, który posiada numer PESEL ze statusem UKR, wniosku o kartę pobytu CUKR, nie pozbawia go tego statusu, co w praktyce oznacza, że taki cudzoziemiec będzie mógł opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jednakże na okres nie dłuższy niż 30 dni.

29) Czy pobyt na statusie UKR oraz pobyt na karcie pobytu CUKR będzie w całości zaliczany do 5 lat legalnego pobytu, pod warunkiem, że osoba przez cały ten okres pracowała i odprowadzała wszystkie składki, aby w przyszłości móc ubiegać się o kartę rezydenta?

Zgodnie ze stanowiskiem Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, które zostało rekomendowane do przyjęcia przez wojewodów, okres pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach **korzystania z ochrony czasowej** (okres ze statusem UKR) **nie wlicza się do okresu 5-letniego**, o którym mowa w art. 211 ust. 1 ustawy o cudzoziemcach. Natomiast, pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie karty CUKR będzie już **zaliczany do 5-letniego okresu pobytu** niezbędnego do uzyskania zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej.

30) Karta pobytu czy karta CUKR: co będzie lepszym wyborem dla kobiet z dziećmi, które uczą się w szkole?

Projektowana ścieżka pobytu poprzez uzyskanie karty CUKR jest prostsza i szybsza, niż otrzymanie standardowej karty pobytu. Stąd rekomenduje się, aby wszystkie osoby, które spełniają warunki do uzyskania karty pobytu CUKR skorzystały z tej możliwości legalizacji pobytu.

31) Do jakiej daty trzeba złożyć wniosek o kartę pobytu CUKR, żeby być legalnie w Polsce z legalnym dostępem do pracy? Na jaki okres czasu można dostać kartę?

Wnioski o kartę pobytu CUKR należy złożyć w okresie objęcia ochroną czasową. Wnioskodawca musi mieć aktualny nr PESEL ze statusem UKR, aby mógł złożyć wniosek. Karta pobytu CUKR wydawana jest na okres 3 lat.

32) Czy można dostać wsparcie na pokrycie kosztów zakwaterowania dla osób niezdolnych do pracy (osób w wieku emerytalnym i osób z niepełnosprawnościami)?

Osoby ze statusem UKR, które:

- posiadają orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności umiarkowanym lub znacznym, lub orzeczenie równoważne, udokumentowane polskim dokumentem potwierdzającym posiadanie orzeczenia,
 - ukończyły 60. rok życia (kobieta) lub 65. rok życia (mężczyzna), o ile nie pobierają polskiego świadczenia emerytalnego, nie pracują, nie posiadają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pełnoletnich dzieci, wnuków lub innych zstępnych, którzy podlegają obowiązkowi alimentacyjnemu,
- a które nie są w stanie samodzielnie zapewnić sobie zakwaterowania, mogą otrzymać pomoc polegającą na zakwaterowaniu zbiorowym wraz z całodziennym wyżywieniem, która jest zorganizowana w ramach systemu wsparcia, udzielonego przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

33) Jestem matką z 3 dzieci, czy po 30 czerwca 2026 r. będę mogła mieszkać w Obiekcie Zbiorowego Zakwaterowania na zasadach komercyjnych?

Osoby nienależące do grupy wrażliwej, po 30 czerwca 2026 r. będą mogły mieszkać w OZZ (o ile obiekt oferuje taką możliwość) wyłącznie na zasadach komercyjnych, ustalonych z właścicielem obiektu. W takich sytuacjach osoba w pełni pokrywa koszt swojego zakwaterowania i swojej rodziny.

34) Kto jest zwolniony z obowiązku opłat za zakwaterowanie i wyżywienie w obiektach zbiorowego zakwaterowania?

Z obowiązku uiszczania opłat za zakwaterowanie i wyżywienie w OZZ **zwolnione są osoby, które należą do grup wrażliwych**. Od 5 marca 2026 r. za osobę należącą do grupy wrażliwej uznaje się osobę, która spełnia co najmniej jeden z poniższych warunków:

- 1) posiada orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności umiarkowanym lub znacznym, lub orzeczenie równoważne, lub jest opiekunem takiej osoby i nie pobiera świadczenia pielęgnacyjnego;
- 2) ukończyła:
 - a) w przypadku kobiet – 60. rok życia,
 - b) w przypadku mężczyzn – 65. rok życia,– o ile nie pobiera polskiego świadczenia emerytalnego, nie pracuje i nie posiada na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pełnoletnich zstępnych (dzieci lub wnuków), którzy podlegają obowiązkowi alimentacyjnemu;
- 3) jest kobietą w ciąży lub osobą wychowującą dziecko do 12. miesiąca życia wraz z tym dzieckiem, na podstawie przedstawionych dokumentów;
- 4) jest osobą z zagranicznej instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 5) jest osobą bezpośrednio po hospitalizacji finansowanej przez Narodowy Fundusz Zdrowia, trwającej przynajmniej 7 dni, nie dłużej niż do ustania przyczyny będącej powodem hospitalizacji.

Pomoc w zapewnieniu zakwaterowania i wyżywienia może być udzielona również cudzoziemcowi, który **odniósł obrażenia w wyniku działań wojennych** prowadzonych na terytorium państwa lub obszaru geograficznego, którego dotyczy decyzja Rady Unii Europejskiej, stwierdzająca istnienie masowego napływu wysiedleńców, niespełniającego warunków dot. legalnego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który **został przetransportowany do Polski w celu udzielania świadczeń opieki zdrowotnej**. Na dotychczasowych zasadach pomoc w zakwaterowaniu i wyżywieniu do 30 czerwca br. będzie przysługiwała również osobom, które 4 marca br. będą przebywały w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

35) Czy matka z niepełnosprawnością z killkorgiem dzieci musi płacić za pobyt w obiekcie zbiorowego zakwaterowania?

Matka ze statusem UKR, która posiada orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności umiarkowanym lub znacznym, lub orzeczenie równoważne, udokumentowane polskim dokumentem, **zwolniona jest z ponoszenia opłat z tytułu zakwaterowania i wyżywienia w OZZ**. Zwolniony z opłat może być również jej opiekun, o ile nie pobiera świadczenia pielęgnacyjnego. Natomiast jej **dzieci nie są zakwalifikowane jako grupa szczególnie wrażliwa**, w związku z czym **będą mogły mieszkać w OZZ** (o ile obiekt oferuje taką możliwość) **wyłącznie na zasadach komercyjnych (odpłatnie)**, ustalonych z właścicielem obiektu.

36) Czy świadczenie pielęgnacyjne jest wliczane jako dochód przy obliczaniu odpłatności za pobyt w OZZ?

Obywatelowi Ukrainy, który przebywa na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i pobiera świadczenie pielęgnacyjne **nie przysługuje zakwaterowanie, ani wyżywienie w obiekcie zbiorowego zakwaterowania**.

